

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟ ΤΗΣ VPRC, ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ

Η κατάρρευση της στρατηγικής του μεσαίου χώρου ανέδειξε τον Σαμαρά

Αίτημα των καιρών κόμματα με σαφή ιδεολογικά χαρακτηριστικά

Τη συνέντευξη πήρε ο Πάνος Λαμπρού

Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας για την εκλογή νέου προέδρου της ΝΔ σε ξάγνιασε ή ήταν αναμενόμενο αποτέλεσμα;

Την επομένη των εκλογών δεν φαινόταν ότι ο Α. Σαμαράς ήταν έτοιμος να φτάσει μέχρι τη νίκη. Η δυναμική, όμως, που αναπτύχθηκε, ιδιαίτερα μετά την απόφαση να ψηφίσουν όλα τα μέλη και όσοι ήθελαν να γίνουν μέλη, άλλαξε τα δεδομένα. Είχαμε την αποχώρηση από την κούρσα διαδοχής του Δ. Αβραμόπουλου, τη σαφή διαμόρφωση στρατηγικών κ.λπ. Από κάποια φάση και μετά φαινόταν καθαρά ότι ο Α. Σαμαράς είχε πάρει προβάδισμα έναντι της βασικής του αντιπάλου. Είχε καταφέρει να έχει μεγάλη διεισδυτικότητα...

Έπαιξε ρόλο στην εκλογή Σαμαρά ο μεγάλος αριθμός των ψηφοφόρων;

Ήταν ένα στοιχείο πολύ σημαντικό. Προσωπικά ήμουν σίγουρος ότι η συμμετοχή θα ήταν μεγάλη. Η ΝΔ είναι το ισχυρότερο οργανωτικό κόμμα στην Ελλάδα. Ίσως και της Ευρώπης. Το 2007 και το 2008, τα επίσημα στοιχεία έλεγαν ότι η ΝΔ έχει 358.000 μέλη. Δεν έχει καν τόσο μεγάλη πολιτική, δεν είναι οι άνθρωποι είναι ενεργοί μέσα στο κόμμα. Είναι 358.000 φυσικά πρόσωπα που είναι με τη βούλησή τους μέλη ενός μηχανισμού. Επομένως, δεν υπήρχε περίπτωση να πέσει η συμμετοχή κάτω από αυτόν τον αριθμό. Σύμφωνα με τις έρευνες - και με τη δική μας - 845.000 άνθρωποι δήλωναν ότι θα πάνε να ψηφίσουν. Άρα η τελική συμμετοχή δεν πρέπει να μας ξαφνιάσει. Για να πάρει τόσος κόσμος να ψηφίσει σημαίνει ότι τα δικαιώματά ήταν πολύ ισχυρά. Κάτι κινητοποιεί όλον αυτόν τον κόσμο. Δεν τους κινητοποιούν οι μηχανισμοί. Επεινόμαζε να κέρδιζε ο Σαμαράς. Ακολούθησε μια στρατηγική πετυχημένη, από την άποψη ότι κατάφερε να αναδείξει ότι η ΝΔ μετά την εκλογική της ήττα περνάει φάση πολύ δυνατής κρίσης εκπροσώπησης. Ότι περνάει φασιστική, στρατηγική, ιδεολογική και πολιτική κρίση.

Και γιατί κατάφερε ο Α. Σαμαράς να εκπροσωπήσει αυτήν την αίσθηση και όχι η Ντόρα Μπακογιάννη;

Η Ν. Μπακογιάννη εμφανίστηκε ως ένας αυτομόρφος διαχειριστής του μεσαίου χώρου. Αν η ΝΔ δεν είχε υποστεί μια τόσο μεγάλη εκλογική ήττα και συνεπώς είχε δικαιωθεί ως ένα βαθμό η πολιτική και στρατηγική του μεσαίου χώρου, η υποψηφιότητα της Ντ. Μπακογιάννη ίσως να είχε άλλη ανταπόκριση.

Εννοείς ότι ακολούθησε την πολιτική του Καραμανλή;

Όχι του Καραμανλή... Είναι μια κουλτούρα διαχείρισης και δικαιοβέρνησης, η οποία πολιτεύεται χωρίς ιδεολογικά προαιτιωμένα, με έναν τεχνοκρατισμό, με την προβολή του ατομισμού...

Ενώ το ιδεολογικό στίγμα του Σαμαρά ποιο είναι; Επαναφορά της παραδοσιακής δεξιάς πολιτικής;

Όχι, νομίζω ότι αυτή η διαπίστωση οδηγεί τον Σαμαρά. Ο Σαμαράς είτε ότι θέλει σαφή ιδεολογικά και πολιτικά προτάγματα. Σε μια πρώτη ανάγνωση - και με βάση το ιστορικό του - έχει τρία χαρακτηριστικά. Κείναι οικονομική πολιτική, δεν είναι δηλαδή νεοφιλελεύθερος, πατριωτική στάση στα εθνικά θέματα και τρίτον, υπεράσπιση του νόμου και της τάξης.

Άρα, έχουμε εθνικισμό, αυταρχισμό και μια πιο λαϊκή οικονομική πολιτική.

Ναι, όλα αυτά βέβαια στα όρια της κεντροδεξιάς. Ο Σαμαράς έχει ένα σαφή ιδεολογικό λόγο. Έχει τρεις μεγάλους πυλώνες στο ιδεολογικό του οπλοστάσιο, κάτι που δεν συμβαίνει με την Ντόρα Μπακογιάννη.

Στην αρχή πίστευα απόλυτα ότι ο Σαμαράς δεν θα μπορούσε να διεκδικήσει με αξιώσεις την αρχηγία γιατί κουλτούρα στην πράξη του τη διάσπαση της ΝΔ και την πτώση της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Εκ του αποτελέσματος η βεβαιότητα μου διαψεύστηκε. Πώς μπορούμε να εξηγήσουμε ότι ο κόσμος της ΝΔ προσέφερε ένα τέτοιο σημαντικό γεγονός;

Στη μορφή αυτή ο Α. Σαμαράς απάντησε πως ότι λέει τώρα το έκανε και τότε. Είναι συ-

“ Η εκλογή Σαμαρά εκφράζει ένα γενικότερο αίτημα που λέει ότι τα κόμματα πρέπει να ξαναγίνουν φορείς υπαρκτών ιδεολογικών και πολιτικών επιλογών και να φύγουν από το εκκρεμές του μεσαίου χώρου, που στην πραγματικότητα είναι μια διαχείριση ιδεολογικοπολιτικών συμβολισμών, ενώ στην πράξη ηγεμονεύει η νεοφιλελεύθερη πολιτική.

νετής στο λόγο και την πολιτική του. Θέλει κόμματα που να είναι σαφή ιδεολογικά. Και βεβαίως αυτό που είτε είναι ότι δεν έφυγε ποτέ από την οικογένεια. Το ιδεολόγημα της πολιτικοκατακίνας, που το έχει λανθάνει ο Καρατζαφέρης, δεν αποφέρει οφέλη μόνο στο ΛΑΟΣ, αλλά και στους υπολοίπους. Ο Σαμαράς, λοιπόν, αυτό λέει. Ότι δεν έφυγε ποτέ από την παράταξη, από την πολιτικοκατακίνα. Εγώ έκανα μια ιδεολογικοπολιτική επιλογή που είναι συνεπής προς τις σχέσεις μου. Κάποιοι άλλοι μετέφεραν το κόμμα σε άλλους δρόμους.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, φαίνεται ότι το στοιχείο του κομματικού πατριωτισμού δεν είναι τόσο έντονο στη ΝΔ.

Υπάρχει το στοιχείο του πατριωτικού πατριωτισμού. Ο Σαμαράς δεν έφυγε ποτέ από την παράταξη. Ανατίθεται, την υπηρετήσει με τον τρόπο του. Το επιχειρηματικό ήσσονος κόστους διασποχή» θα μπορούσε να έχει βάση, αν η ΝΔ δεν είχε υποστεί μια τόσο μεγάλη εκλογική ήττα. Και αν, επίσης, είχε ένα σταθερό πολιτικό, ιδεολογικό και προγραμματικό λόγο όλα τα τελευταία χρόνια. Αλλά για ένα κόμμα το οποίο έχει υποστεί μια εκλογική συντριβή, για ένα κόμμα το οποίο έχει διασπαστεί από τα δεξιά του, για ένα κόμμα του οποίου τα μισά στελέχη είναι βουτηγμένα στη διαφθορά, το λιγότερο που θα μπορούσε να προσφέρει κανείς στον Σαμαρά είναι ότι πριν 16 χρόνια έκανε μια ιδεολογική επιλογή που έριξε τη ΝΔ.

Μπορούμε να πούμε ότι αυτή τη στιγμή στη ΝΔ υπάρχουν δύο υπαρκτά ιδεολογικά ρεύματα;

Εννοάμεν σπέρματα ρευμάτων για να είμαστε ακριβείς. Και το λέω αυτό γιατί η Μπακογιάννη δεν έχει τόσο σαφές ιδεολογικό στίγμα. Δεν είναι τόσο νεοφιλελεύθερη όσο είναι η κληρονομιά του Κ. Μητσοτά-

κη. Σε όλη αυτήν τη διάρκεια βρέθηκε εν μέσω πολλών αντιφάσεων και αμφισβητήσεων. Ιστορικά η ΝΔ ήταν χωρισμένη σε δύο μεγάλα μπλοκ: το καρμανλικό και το μισοσοσιακό. Το ένα ήταν της παραδοσιακής δεξιάς, της κοινωνικής δεξιάς, που είχε το κράτος σαν βασική παράμετρο στην πολιτική της, μαζί βεβαίως με την αγορά. Το δεύτερο ήταν το μισοσοσιακό, που ήταν πάντα μειοψηφικό και είχε μολιάσει τη ΝΔ με το νεοφιλελευθερισμό. Η Μπακογιάννη ακολούθησε μια πολιτική που προσπαθούσε να άρει αυτήν την αντίθεση. Ήξερε πολύ καλά ότι για να κερδίσει την ηγεσία της ΝΔ θα έπρεπε στρατηγικά, πολλά χρόνια τώρα, να ακολουθήσει αυτήν την κατεύθυνση.

Και νομίζω ότι το υπέρτατο σε πιστά όλα αυτά τα χρόνια.

Ακριβώς, και το κατάφερε ως ένα βαθμό. Πολλά στελέχη της ΝΔ του καρμανλικού στρατοπέδου, όπως ο Έβερτ, την στήριξαν. Από την άλλη πλευρά, όμως, χρεώθηκε τη φθορά του Καραμανλή. Εδώ είναι και η πονηριά της ιστορίας, που δείχνει πως μια αρχικά σωστή στρατηγική μπορεί κάποια στιγμή να έρθει μετουσίωση.

Αν γινόταν μάζα εντός των μηχανισμών, θα την κέρδιζε η Μπακογιάννη. Αν ψηφίζαν οι συνέδριοι ή τα εγγεγραμμένα μέλη, είναι σαφές ότι νικήτρια θα έβγαινε η Μπακογιάννη. Και θα ήταν αποτέλεσμα αυτής της στρατηγικής που είχε με συνέπεια και με κόπο όλα αυτά τα χρόνια ακολουθήσει. Αλλά αυτό που ανατρέπει τους συσχετισμούς ήταν η τρομακτική σε έκταση εκλογική ήττα της ΝΔ. Εκεί φάνηκε ότι κατέρρευσε η πολιτική διαχείριση, η πολιτική του μεσαίου χώρου. Άρα πάμε εξαρχής. Και σε αυτές τις συνθήκες όλα τα κόμματα, είτε είναι αριστερά είτε είναι δεξιά, πάντοτε έχουν την ανάγκη να επιστρέψουν στον αρχικό, βασί-

κό τους ιδεολογικοπολιτικό πυρήνα.

Περιχαράκωση, όπως έλεγε τον περιβάλλον της Μπακογιάννη;

Όχι, καμία περιχαράκωση. Είναι, όμως, μια βασική συνθήκη για να μπορέσεις να κάνεις τη διαίρεσή σου. Απόδειξη για αυτό είναι ότι αυτήν τη στιγμή ο Σαμαράς διεκδικεί και στο χώρο του ΠΑΣΟΚ και στο χώρο του ΛΑΟΣ.

Ανησυχεί περισσότερο σήμερα το ΠΑΣΟΚ, σε σχέση με το ενδεχόμενο εκλογής της Μπακογιάννη;

Ανησυχεί περισσότερο. Και ανησυχεί περισσότερο, γιατί αν έβγαινε η Μπακογιάννη θα είχαμε σύγκρουση προς το μέσον των δύο κομμάτων, γεγονός που θα βωβόυσε το ΠΑΣΟΚ.

Το ΠΑΣΟΚ σε πρώτο επίπεδο δεν έχει αντίπαλο του οποίου αρχηγός της ΝΔ. Ο πρώτος αντίπαλος είναι τα προβλήματα της χώρας και σε ποια κατεύθυνση τα λύσεις. Το ιδεολογικό στίγμα της Μπακογιάννη δημιουργεί περισσότερες συνθήκες συνάντησης στο μεσαίο χώρο είτε για τα οικονομικά είτε για τα εθνικά θέματα. Η πολιτική Σαμαρά κάνει το ακριβώς αντίθετο. Σπρώχνει ανταγωνιστικά τη ΝΔ σε μια πολιτική που λέει ότι προφανώς πρέπει να υπάρξουν συναντήσεις, αλλά για να συμβεί αυτό θα πρέπει να δοίμε ποιοι είστε και ποιοι είμαστε. Η εκλογή Σαμαρά εκφράζει ένα γενικότερο αίτημα που λέει ότι τα κόμματα πρέπει να ξαναγίνουν φορείς υπαρκτών ιδεολογικών και πολιτικών επιλογών και να φύγουν από το εκκρεμές του μεσαίου χώρου, που στην πραγματικότητα είναι μια διαχείριση ιδεολογικοπολιτικών συμβολισμών, ενώ στην πράξη ηγεμονεύει η νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Ο ΛΑΟΣ με την παρουσία Σαμαρά θα αντιμετωπίσει πρόβλημα;

Ναι, γιατί η ΝΔ θα εντάξει στη ρητορική της το νόμο και την τάξη. Είναι σαφές, π.χ., η άποψη του Σαμαρά για το πανεπιστημιακό άσυλο. Η ΝΔ θα επαγρυπνήσει να ενσωματώσει στη γενικότερη πολιτική της στοιχεία της παραδοσιακής, αυταρχικής και συντηρητικής δεξιάς και θα προσπαθήσει να τα συνδυάσει μαζί με τον οικονομικό παρεμβατισμό, με κοινωνική πολιτική που να απευθύνεται σε λαϊκές δυνάμεις.

“ Αν ψηφίζαν οι συνέδριοι ή τα εγγεγραμμένα μέλη, είναι σαφές ότι νικήτρια θα έβγαινε η Μπακογιάννη. Και θα ήταν αποτέλεσμα αυτής της στρατηγικής που είχε με συνέπεια και με κόπο όλα αυτά τα χρόνια ακολουθήσει. Αλλά αυτό που ανατρέπει τους συσχετισμούς ήταν η τρομακτική σε έκταση εκλογική ήττα της ΝΔ. Εκεί φάνηκε ότι κατέρρευσε η πολιτική διαχείριση, η πολιτική του μεσαίου χώρου. Άρα πάμε εξαρχής.